

Blogowski.Eu

BlogSessions

BlogSessions

Ovaj set tekstova je potekao iz mog pripremanja radionica o blogovanju i izvorno je pisan na francuskom jeziku. Posle dosta primljenih mailova gde su mi traženi saveti o blogu, pomislio sam da spojim lepo i korisno objavljujući ih na svom blogu. Tako se rodila ova ideja o *BlogSessionsu*. Naravno kako je blog interaktivan, u toku objavljivanja zamolio sam i druge da učestvuju u njemu svojim savetima.

Svi tekstovi su objavljeni na blogu Blogowski.eu u toku meseca februara 2007 godine u 12 postova. Posle tih 12 tekstova slede BONUS tekstovi koji su ljubazno bili ustupljeni od strane **Bratislava Veličkovića** (<http://blog.velickovic.net/>) i **Aljoše Japundžića** (<http://marketingservis.com/>).

Takođe zahvaljujem svima ostalima koji su učestvovali komentarima na ovom serijalu.

Svi tekstovi su pod [Creative Commons licencom](#). Što znači da slobodno možete da ih preuzimate, kopirate i objavljujete pod uslovom da ne menjate tekst, ne zarađujete kintu i uvek navedete autora istih.

1) Definiši ciljeve Bloga i organizuj vreme

Blog je za mene sjajan komunikativni alat, koji se u poslednje vreme sve više demokratizuje. Vrtoglavi uspeh bloga i blogovanja možemo pripisati izuzetnoj lakoći pri rukovanju, velikoj slobodi u izražavanju i ono što često napominjem, trenutnoj interaktivnosti sa publikom.

Kako je u poslednjih par godina postao pravi fenomen, pa čak i detalj pomodarstva, danas postoji jedna ogromna tendencija novih blogera. Na sve to gledam sa pozitivne strane i pored toga što znam da je ne moguće da svi oni i opstanu. Blog, pored svoje prve upotrebe kao on-line Intimni dnevnik, danas koristimo maltene u svim sferama života. Trenutno se u USA i zapadnoj Evropi, nameće kao neizostavna alatka i u političkom marketingu.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

BlogSessions, će biti izdeltjeni nekim logičnim hronološkim tokom koji će otprilike teći ovako:

- 1) Kako definisati ciljeve Bloga i organizovati vreme?
- 2) Kako odabrati najbolje ime za svoj Blog?
- 3) Koju Blog platformu odabrati za svoj Blog?
- 4) Kako instalirati WordPress platformu?
- 5) Problem dizajna na Blogu?
- 6) Organizacija sadržaja na Blogu
- 7) Zašto koristiti plugine za optimizaciju Bloga i koje?
- 8) Zašto pratiti statistiku posećenosti Bloga i kako?
- 9) Kako pratiti dešavanja na blogosferi i zbog čega?
- 10) Par saveta kako pisati Blog.
- 11) Važnost interaktivnosti na Blogu.
- 12) Tips & Tricks za Blog.

Bonus tekstovi

- Arhitektura bloga i kako je učiniti funkcionalnom / [Aljoša Japundžić](#)
- Prevod WordPress-a / [Bratislav Veličković](#)

Ciljevi i vreme

Pre svakog početka u vođenju bloga ne bi bilo loše definisati o čemu ćeš u njemu pisati kao i koliko vremena imaš i želiš posvetiti. Jer pre svega treba znati da je blogovanje aktivnost koja zahteva dosta vremena. Ukoliko ti je pisanje zadovoljstvo onda ti sigurno ne predstavlja problem odvojiti par sati dnevno.

Između ostalih definicija, blogovanje možemo da predstavimo i kao deljenje informacija iz tvoje sfere interesovanja sa drugima. Kako je informacija dosta “kvarljiva roba”, tako i tvoj post jednom pročitana ili star par dana ili nedelja postaje sve manje interesantan, što znači da blog zahteva jednu stalnu brigu = vreme.

Treba imati i u vidu da će objavljivanje informacija na blogu prouzrokovati reakcije čitalaca, nekada pozitivne - nekada negativne. Na šta u svakom slučaju treba biti spreman i prihvatiti ti ih.

Mislim da prva pitanja koja bi sebi trebali da postavimo pre početka pisanja bloga bi izgledala ovako nekako:

- Da li si spreman da odvojiš vreme na pisanje, čitanje, razmišljanje, traženje informacija na netu?
- Da li si spreman za javno izlaganje tvojih ideja i mišljenja?
- Da li si spreman da prihvatiš razmišljanja drugih ljudi na istu temu koja će naravno nekada biti ista kao i tvoja, a nekada u totalnoj suprotnosti?
- O kojim stvarima najređe komentarišeš sa svojim prijateljima, kolegama, familijom?
- Da li postoje stvari koje radiš sa strašću?

Jednom dobijeni odgovori na ova pitanja, cela stvar oko pisanja tvog bloga će se dosta isfiltrirati. Dobićeš jasnu i realnu sliku koliko vremena imaš na raspolaganju i koliko želiš da ga “žrtvuješ”, da li uopšte postoje stvari koje imaš ili želiš podeliti javno, koliko si spreman na eventualnu kritiku ukoliko do nje dođe, tvoje sklonost da pisanim putem podeliš iskustva ili mišljenja. Kao i pre svega tvoja realna motivacija.

Ne treba zaboraviti da bi blogovanje (ukoliko nije profesionalno, a i onda..) trebalo biti jedno zadovoljstvo u životu, a ne neka obaveza koju kada ne ispuniš počne da te grize savest :) U receptu za jedan blog sa “težinom”, pored interesantnih i originalnih tekstova, trebaće vam i strpljenje i angažovanje na “duge staze”...

2) Kako odabrati ime za Blog

Ok. jednom kada si definisao o čemu ćeš pisati na blogu, došao si do dela gde treba dati ime svom novom web čedu. Tu će ti pored dosta kreativnosti trebati i faktor sreće, pošto su sva najbolja imena (domeni) uglavnom već kupljena.

Ime Bloga ne igra neku veliku ulogu u vidljivosti na mreži, ali sigurno ti u par % može pomoći u tome. Gledaj da ime bude što kraće, da bude lako za pamćenje i

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

ako je moguće da ima smisla sa temom o kojoj pišeš na blogu. Ukoliko je blog više okrenut nekim ličnim temama, možeš se slobodno opredeliti i za tvoje pravo ime ili pseudonim.

Ukoliko si se odlučio za neki od besplatnih servisa, tu su stvari malo drugačije. Šansa da nađeš željeno ime je veća, ali na žalost to te košta da u nastavku svog imena nosiš i ime servisa kod koga si. Ovim postom ne želim da otvaram raspravu koje su prednosti i mane biti na nekom servisu ili ne. Mogu samo da preporučim, da ukoliko će ti blog služiti samo da isprobaš o čemu se radi, ok je da otvoriš račun na nekom od servisa. U svim ostalim slučajevima, toplo preporučujem opciju Nezavisan bloger. Što podrazumeva svoj domen i hosting.

Za proveru slobodnih domena ja lično koristim [EuroDNS](#). Iz razloga što ti u istom trenutku daje pregled na većini ekstenzija (.com, .net, .eu itd.). Naravno, jednom dobivena informacija o slobodnim domenima, te ne obavezuje da ga i kupiš na istom mestu. Dosta jeftinije možeš naći na [GoDaddy-ju](#) ;)

Budi kreativan

U odabiru imena, ukoliko je ime koje baš želiš već uzeto, predlažem da se “igraš” rečima i dođeš do nekog prihvatljivog rešenja. Na primer ako na blogu hoćeš da pišeš o receptima i kivanju, prvo logično ime je *recepti.com*, hmmm.. Naravno ono je već odavno uzeto. Ako bi se poigrali malo tom idejom, mogli bi recimo da skockamo nešto kao: *eRecepti.com*. Ili opet *iRecepti.com*, što ima jaku Apple konotaciju.

Ne izbegavaj da dodaš neki broj ili slovo ispred ključne reči koji ima smisla. Isto tako, ako je ekstenzija .com zauzeta možda je .net slobodna?

Budi kreativan i poigraj se sa kombinacijama na [ovom sajtu](#), siguran sam da možeš da se napravi nešto simpa. I ne zaboravi da koliko god je ime “jako” i “zvučno”, ipak poslednju reč ima tvoj sadržaj na blogu..

3) Izbor Blog platforme

Sada kada “u džepu” imaš ideju i originalno ime za tvoj blog, treba odabrati na čemu ćeš to i materijalizovati. Kao što sam napomenuo u prošlom postu, postoji opcija da se blog realizuje na neki od [blog servisa](#). Ta varijanta je izuzetno jednostavna za pokretanje i upravljanje, tvoj blog je praktično on-line u tri klika. Na žalost, opcija blogovanja na nekom od besplatnih servisa sa sobom nosi dosta manji. Većina njih nema mogućnosti da imaš svoj domen, ograničena mogućnost dizajna, bez mogućnosti eventualnog integrisanja reklami, sigurnost podataka (tekstova) ne garantovana itd... Sve u svemu ova varijanta mi se čini za neko Ado Blogovanje ili eksperimentisanje OK, za sve drugo preporučujem sopstveni domen i hosting.

Blogware za Blog

Ta varijanta *Nezavisnog blogera*, ti za 20tak € godišnje pruža totalnu nezavisnost i kontrolu nad svojim blogom. Pored domena i hostinga biće ti potrebna naravno i jedna blog platforma ili kako se u blog žargonu još naziva **Blogware**.

Danas je na tržištu prisutan ogroman broj besplatnih Blogware. Par njih se pored izuzetne lakoće pri instalaciji i upravljanju ističu i sasvim solidnim kvalitetom. Lično mogu savetovati [WordPress](#) i [Textpattern](#), a u daljoj priči ću se stalno osvrutati na WordPress kao na rešenje koje bih ja odabrao.

WordPress je besplatni blogware koji se instalira izuzetno jednostavno u 3 klika. Poštuje preporuke [W3C](#) tj. XHTML je validan i postoji izuzetno jaka i aktivna WordPress zajednica koja ga permanentno razvija i ispravlja eventualne bugove.

Koristeći **WordPress**, na raspolaganju su ti preko hiljadu plugina, pomoću kojih možeš na izuzetno jednostavan način da optimizuješ blog za svoje potrebe. Takođe postoji izuzetno veliki broj već gotovih i besplatnih dizajn template-a sasvim pristojnog izgleda. Taj broj se svakodnevno povećava sa uvek “svežim” vizuelnim rešenjima. U jednom od sledećih članaka o dizajnu bloga, predloži ću ti i par adresa gde ih je moguće pronaći. Za kraj samo da napomenem da je **WordPress** rasprostranjen kako u amaterskom blogovanju, tako i u profesionalnom. Jedan od primera WordPress-a imamo na sajtu [Techcrunch](#) koji mesečno “okrene” preko 2 miliona stranica i preko 1og miliona unique posetioca!

4) Instalacija Blog platforme

U okviru ovog serijala tekstova, predstaviću ukratko i **Kako instalirati WordPress** na svoj hosting. A ukoliko želiš da personalizuješ ovaj sjajan Blogware, na sajtu [WordPressa \[ENG\]](#) možeš pronaći hrpu detaljnih objašnjenja.

- 1) Skini [poslednju verziju WordPressa](#) i raspakuj ga na lokalni hard.
- 2) U dosijeu koji si raspakovao i koji se zove *wordpress*, pronađi fajl *wp-config-sample.php* i promeni mu ime u *wp-config.php*.
- 3) Otvori sada taj fajl *wp-config.php* sa nekim tekstualni editorom i ovaj deo izmeni sa parametrima tvog hosting paketa. Jednom kada si ove podatke izmenio, snimi fajl (ctrl + S).

```
// ** MySQL settings ** //
define('DB_NAME', 'wordpress'); // Ime tvoje baze
define('DB_USER', 'username'); // Tvoj MySQL username
define('DB_PASSWORD', 'password'); // .. i zatim password baze
define('DB_HOST', 'localhost'); // 99% da ovaj podatak ne menjaš
```

4) Pomoću tvog uobičajenog FTP klijenta, prebaci ceo sadržaj iz dosijea wordpress na tvoj server u željeni repertoar, recimo /www.

5) Otvori browser i u adresu stavi ime tvog domena + na kraju dodaš /wp-admin/install.php . Npr. ako ti je domen www.imebloga.com, u adresu treba staviti www.imebloga.com/wp-admin/install.php. Klikni na Go !!

6) Ukoliko si do sada sve dobro odradio, ovog trenutka pokrećeš poznatu instalaciju WordPressa u Tri koraka. Na prvom koraku ti se pokazuje otprilike ovakva slika gde logično klikneš na *First Step*.

WordPress

Welcome to WordPress installation. We're now going to go through a few steps to get you up and running with the latest in personal publishing platforms. You may want to peruse the [ReadMe documentation](#) at your leisure.

[First Step »](#)

[WordPress](#), personal publishing platform.

7) U drugom koraku ti se traži da napišeš ime tvog bloga koje želiš da se prikaže na njemu. Takođe je potrebno da uneseš tvoj validni mail preko koga ćeš kasnije dobijati sve informacije od tvog bloga (password, kada neko komentariše na blogu itd). Jednom traženi podaci uneseni, klikni na *Continue to Second Step*.

WordPress

First Step

Before we begin we need a little bit of information. Don't worry, you can always change these later.

Weblog title:

Your e-mail:

Double-check that email address before continuing.

[Continue to Second Step »](#)

[WordPress](#), personal publishing platform.

8) I voila, tvoj blog je instaliran! Na ovom zadnjem ekranu dobio si podatke koji će ti služiti za prvu konekciju. Klikni na konekt, unesi tvoje podatke i ulaziš u administrativni deo tvog bloga. Podaci sa tvojim passwordom su takođe poslani na e-mail adresu koju si prethodno naveo. Predlažem da odmah odeš na opciju Korisnici => Vaš profil, i promeniš password sa nekim po tvojoj želji.

WordPress

Second Step

Now we're going to create the database tables and fill them with some default data.

Finished!

Now you can [log in](#) with the **username** "admin" and **password** "e51241".

Note that password carefully! It is a *random* password that was generated just for you. If you lose it, you will have to delete the tables from the database yourself, and re-install WordPress. So to review:

Username
admin
Password
e51241
Login address
[wp-login.php](#)

Par reči o hostingu...

Nisam želeo da pišem poseban post o hostingu da ne bi previše ulazio u tehničku priču. U okviru ovog posta napisaću samo par stvari koje mislim da su bitni. Ukoliko su ti potrebna detaljnija tehnička objašnjenja ili saveti, predlažem da posetiš neki od tehničkih foruma kao što je recimo [EliteSecurity](#).

Što se odabira hosting firme tiče, često se nameću dva pitanja. Da li hostovati u nekoj domaćoj firmi i dobiti sumnjiv kvalitet sa mogućnošću da u tehničkoj podršci imamo nekoga ko priča naš jezik. Ili opet ići na varijantu hostinga u inostranstvu sa kvalitetnom uslugom, ali sa tehničkom podrškom na stranom jeziku..

Mislom da je jako odgovorno i teško dati savet gde da hostuješ. Ipak ću preuzeti rizik i savetovati vam par kompanije za koje mislim da će te dobiti vrhunsku uslugu po veoma povoljnim cenama. Ja npr. ovaj blog hostujem kod jedne francuske kompanije [Ovh.com](#), iz razloga što se fizički nalazim u toj zemlji, kao i što mi komunikacija na francuskom jeziku ne predstavlja problem. Doduše postoji i podrška na engleskom, ali smatram da je taj deo lošijeg kvaliteta. Za hosting na engleskim jeziku, mogu da predložim kompaniju [DreamHost](#) kao i [GoDaddy](#) koje se fizički nalaze u USA.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

Ako si ipak za neku varijantu hostinga na srpskom ili hrvatskom jeziku, mogu savetovati Host011.com, Plus.hr i Croadria.com. (Hvala [Aljoši](#) i [Borji](#) na savetima)

Da ti se nebi desilo da iznajmiš hosting koji je premali ili preveliki, pre samog iznajmljivanje ne bi bilo loše pokušati definisati tačno tvoju potrebu.

- **Veličina prostora** / Ukoliko na svoj blog nećeš postavljati podcast, biće ti sasvim komotno nekih 10-15 Gb.
- **Količina transfera** / Ona zavisi direktno od tvojih poseta i materijala koji pružaš svojim posetiocima. Da bi ti dao neku predstavu koliko ti je potrebno mesečno, navešću da je ovaj blog u januaru ove godine potrošio oko **5 Gb** transfera za **8000** poseta i **15000** otvorenih stranica.
- **MySql baza** / Obavezno gledaj da imaš minimum jednu MySql bazu podataka. Bez nje nemaš mogućnosti instalacije ni jedne blog platforme.
- **Još par detalja** / Gledaj da budući hosting obavezno ima mogućnosti za minimum PHP4, php MyAdmin, POP3 i Imap Server, Fantastico, Restore-Backup, FTP. Sve ove opcije će ti trebati.

Još da dodam, nikada nemojte kupovati na istom mestu vaš domen i hosting. Ukoliko dođe do nekih problema sa hostingom ili jednostavno želite da ga promenite, ne postoji nikakva mogućnost te kompanije da vas ucenjuje za ime vašeg domena.

5) Dizajn Bloga

Sada kada imaš instaliran i funkcionalan blog nije loše da mu promeniš “garderobu” i da ga personalizuješ po svom ukusu. U ovom tekstu ću pokušati pre da dam par saveta šta ne bi trebalo da se radi nego šta da uradiš. Iz prostog razloga što dizajn izlazi iz nekog tehničkog dela i zalazi više u kreativnost. Što opet ne znači da ne postoje neka pravila! Ali ako bi ušao detaljno u celu priču moglo bi bar 10tak postova da se napišu samo o tome.

Pro dizajn ili besplatan template?

Na samom početku imaš dve mogućnosti. Prva je da platiš web dizajnera i on ti profesionalno uradi ceo vizuelni doživljaj. Druga mogućnost je da uzmeš jedan od besplatnih template-a za WordPress i u tri poteza promeniš dizajn na svom blogu. Danas za WordPress postoji ogroman broj sasvim solidnih i besplatnih template-a. [Evo](#) i [par linkova](#) gde možeš pronaći [pozamašnu kolekciju](#) WordPress template-a. Prednosti ovih template-a je ta što ništa ne koštaju, a mane što i pored prijatnog vizuelnog rešenja, ono nije originalno i može se pronaći svuda po mreži.

Postoji i jedno alternativno rešenje ukoliko se ne bojiš da pogledaš “ispod haube”, a to je da sam postojeći template prepraviš po tvom ukusu. Ovaj zahvat zahteva neko minimalno poznavanje XHTML, CSS-a i PHP-a.

Kako god..

Postoje dosta faktora koji definišu koje boje odabrati za pozadinu, a koje za tekst. Da li će blog biti baziran samo na tekstu ili planiraš foto-blog ili opet video-blog?

Ukoliko misliš da imaš dosta teksta na njemu, mogu ti savetovati belu ili jako svetlu pozadinu sa tamno sivim skoro crnim (ali ne i crnim) slovima, iz prostog razloga što se čita mnogo lakše. Imaj u vidu da čitanje na ekranu nije isto kao na papiru.

Ako pak želiš da na svom budućem blogu objavljuješ fotografije onda možeš da ideš slobodno i sa tamnom pozadinom, zašto da ne i crnom. Znaj samo da je upotreba tamnih boji za background (pozadinu) na webu dosta delikatna i zahteva određenu stručnost. Ukoliko se ipak odlučiš na tu opciju, savetujem ti da svratiš na neki web-grafički stručni forum po savet i mišljenje. U skupljanju što više mišljenja za objektivniju ocenu, možeš da pitaš o istim i frendove, kolege, familiju itd..

A slike?

Blog ne treba opterećivati sa nepotrebnim sličicama i banerima. Svaka zakačena fotka na blogu bi trebala imati zaista neku korisnost, ne samo da popuni prazan prostor. Ako praviš linkove ka drugim blogovima, koristi opciju na WordPressu za tekstualne linkove. Imaj u vidu da svaka slika otežava stranicu i samim tim produžavaš učitavanje iste. Pogotovo nemoj stavljati one GIF sličice što mrdaju ;) Totalno su OUT, i blog sa njima počinje ličiti na jeftinu i loše okićenu novogodišnju jelku.

Sa druge strane nije uopšte loše svoj tekst ilustrovati po nekom ilustracijom, ali opet bez preterivanja. Tom ilustracijom treba samo zainteresovati posetioca, a da u isto vreme ne "proguta" tekst i postane dominantna nad njim. I pazi na autorska prava! Da bi izbegao bilo kakve neprijatnosti, savetujem ti da koristiš slike sa Creative Commons licencom. Danas postoji ogromna količina takvih fotografija na netu.

Imaj na umu da je look tvog bloga skoro od iste važnosti kao i sam sadržaj na njemu. Puno puta nailazim na odlične tekstove na pojedinim blogovima koje je na žalost dosta teško čitati. Probaj da na blog gledaš kao na jedan proizvod, što znači da pored kvaliteta samog proizvoda treba obratiti pažnju i na kvaliteta packaging-a. Pokušaj da kako interesantnim sadržajem, tako i jednim pravim vizuelnim događajem, napraviš jedan originalan i prepoznatljiv identitet na mreži.

6) Organizacija sadržaja na blogu

Dok se odlučuješ za grafičko rešenje svog bloga, pored izbora boja, treba voditi računa i kako je sadržaj na njemu organizovan, koliko kolona postoji kao i da li je XHTML/CSS validan. Veruj da koliko god ti se to na samom početku činilo bespotrebno, kasnije se višestruko isplati.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

Kolone, navigacija..

Prvo treba da odlučiš da li će blog imati jednu, dve, tri ili više kolona. Jedno od najčešćih rešenja su dve kolone, u jednoj ide sadržaj bloga, a u drugoj navigacija. Ukoliko želiš razdvojiti tekstove (po važnosti, tematici itd), onda nije loša kombinacija ići i sa tri kolone. Recimo kao na ovom blogu gde sam u levoj koloni stavio glavni tekst, u srednjoj kratke vesti i u desnoj linkove i ostalo.

Osnovna navigacija, koja bi se trebala naći na svakom blogu:

- Kategorije članaka
- Info o blogu, autoru
- Poslednji tekstovi
- Zanimljivi linkovi
- Stranica Arhiva

Gledaj da je meni sa Kategorijama uvek pri ruci korisnicima, dosta je praktičan u pretrazi. Meni sa stranicama je manje bitniji, jer se uglavnom radi o stranicama informativnog karaktera bloga (o autoru, o blogu itd). Meni poslednjih tekstova nije loše postaviti isto pri vrhu, ali posle gore dva navedena. Pomoću njega imaš brzi pregled poslednjih tekstova. Linkovi koji vode na druge blogove koje preporučuješ idu obično pri kraju. Meni sa arhivom obično izbegavam pošto iz iskustva znam da se gotovo ne koristi, što opet ne znači da nije loše da postoji u formi posebne stranice gde će se naći cela arhiva.

Tekst => Linkovi..

Da bi ti blog postao “čitljiviji i vidljiviji” za pretraživače kao što su Google, Yahoo itd. gledaj da ti se u levoj koloni uvek nađu tekstovi, a u desnoj linkovi i sve ostalo. Jednostavno takva pozicija sadržaja je mnogo “primamljivija” za pretraživače i sadržaj tvog bloga je zastupljeniji brže i češće na rezultatima pretraga.

U pisanju gledaj da tekst bude “razređen” razmacima svakih par redova, a posebno dugačak tekst. Čitanje tekstova koji nemaju ni malo “vazduha” između redova je jako naporno.

Blog je XHTML validan?

Kada biraš template-a, gledaj i da je XHTML i CSS validan. Mislim (i ne samo ja) da je to isto jedan bitan detalj. Bez ulaženja dublje u tehnički deo, reći ću samo da ukoliko je web stranica validna, pretraživači se mnogo bolje snalaze na njoj i samim tim bolje indeksiraju sadržaj. Čime opet povećavaš mogućnost da tvoj blog bude pronađen u “džungli” sajtova i blogova.

Drugi momenat je da validacijom omogućavaš i ljudima sa posebnim potrebama da čitaju, pošto oni koriste specijalno namenske softvere koji funkcionišu na sličan način kao i web pretraživači. Link za proveru XHTML-a je [ovde](#), a za CSS [ovde](#).

7) Plugini za optimizaciju Bloga

Jedna od prednosti koju WordPress ima nad ostalim Open Source CMS platformama je veliki broj razvijenih plugina koji nam olakšavaju život. Postoji dosta web destinacija gde ih možeš naći, a neki od najpoznatijih su [Codex WordPress Plugins](#), [wp-Plugins.net](#) i [WordPress Plugin Repository](#).

Kako je WordPress zajednica dosta velika i aktivna, danas postoji ogroman broj WordPress plugina koji su totalno besplatni i sa kojima možemo otpimizovati naš blog bez ikakvog znanja programiranja.

Neću pisati o svim pluginima pošto je to nemoguća misija. Ima ih (preko 1000) za svaki potrebu i ukus. Navešću nekoliko koji su po meni neizostavni kao i par njih pomoću kojih možeš napraviti simpatične opcije na tvom blogu.

Plugin za Kontakt formu

Plugin [Contact Form](#), je izuzetno koristan plugin sa kojim u dva klika možeš napraviti gotovu kontakt formu za svoj Blog. Danas je toliko zastupljen da je postao maltene standardni deo WordPress platforme.

SEO plugin

[Google Sitemaps](#) je plugin koji pomaže blogu da bude vidljiviji za Google i njegov web pretraživač praveći XML-Sitemap za tvoj blog. Plugin koji je po meni totalno neizostavan ukoliko koristiš WordPress.

Anti-spam plugini

Na samom početku blogovanja plugin koji ti verovatno neće trebati, ali kako bude rasla popularnost tj. vidljivost na webu i spameri će početi da se interesuju za tvoj blog. Ukoliko ne želiš da ti blog bude zatrpan spam porukama neophodno je da koristiš neku zaštitu. Na ovom blogu koristim [Spam Karma 2](#) plugin koji se do sada pokazao kao izuzetno efikasan. Isto tako mogu da preporučim i [Askimet](#) plugin koji lično nisam koristio, ali znam da ga dosta ljudi preporučuje i da je takođe izuzetno efikasan.

Plugin za brze vesti

Ukoliko želiš da sa vremena na vreme napišeš kraću vest, a istovremeno ne želiš da zauzme centralno mesto na blogu, [Sideblog Wordpress Plugin](#) je idealno rešenje. Primer korištenja ovog plugina možeš videti na ovom blogu čitajući *Telegrafske vesti*.

Plugin za ključne reči i kategorije

Po *defaultu*, rešenje vizualnog prikazivanja kategorija može vrlo brzo postati košmar. Vremenom dodajući jednu po jednu, spisak postane toliko dugačak da

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

totalno deformiše izgled stranice. Idealno rešenje je da napraviš tzv. *Oblak tagova* kakav možeš videti na ovom blogu sa desne strane pod naslovom *Tražiš po kategoriji?*. Plugini koji ti u tome mogu pomoći su [Weighted Categories](#), koji ja koristim ovde, kao i odličan [Ultimate Tag Warrior](#) koji je za nijansu komplikovaniji za rad, ali isto vreme pruža mnogo više mogućnosti i komfora. Ultimate Tag Warrior služi da pored kategorija možeš ubaciti i posebne ključne reči za svaki post.

AdSense plugini

[Marko](#) me podsetio i na plugine koji vam u par klikova omogućavaju integraciju blokova reklami AdSense u vaš post. U tom podsećanju, Marko preporučuje plugin [Ultimate GA](#), koji lično nisam isprobao. Ali zato jesam [AdSense DeLuXe](#), koji funkcioniše odlično ukoliko ne koristite jedan drugi plugin, ImageManager. Koji opet nije kompatibilan sa AdSense DeLuxom :(

Kao što rekoh gore spisak plugina za WordPress je ogroman i ukoliko ti je potreban za neku specifičnu opciju potraži ih slobodno preko gore pomenutih adresa ili neta. Usput ti predlažem da skokneš do [Aljošinog bloga](#) i pogledaš njegovu [iskustvo sa WordPress pluginima](#), jako koristan post.

8) Statistika na Blogu

Praćenje statistike na svom blogu ti može puno pomoći u razvijanju istoga. Praćenjem statistike poseta možeš doći do jako zanimljivih podataka. Koji članci su najviše čitani, odakle najviše imaš poseta, koji blog ili sajt ti šalje posetioce, koje tehničke mogućnosti imaju tvoji čitaoci, broj poseta na blogu, koliko strana je pročitano i još mnogo stvari koje ti mogu biti od velike koristi.

Postoje kompanije koje ovu uslugu nude za novac. Mislim da nije potrebno da to plaćaš iz razloga što danas postoji puno kompanija koje ti ovu uslugu nude totalno besplatno sa sasvim korektnim kvalitetom informacije. Ovde ću preporučiti samo tri takva servisa, a ukoliko neko ima dobra iskustva sa još nekim, neka slobodno postuje u komentarima.

- Prvi na spisku je [FeedBurner](#) o kome sam već [pisao](#) i koji sam skoro i isprobao. Mogu dodati samo da ukoliko su ti potrebne samo osnovne informacije o posetama, ovaj servis je odličan. Više o njemu možeš pročitati [ovde](#).
- Drugi besplatan servis koji bi naveo je [Google Analytics](#). Izuzetno kompleksan alat koji može da se koristi kako za amatersko, tako i za profesionalno praćenje web sajtova.
- Treći servis koji lično nisam koristio, a za koji imam pozitivan feedback je [Statcounter](#).

Integracija koda u Blog

Za korišćenje sva tri servisa je karakteristično da jednom kada otvoriš besplatan račun kod njih, dobijaš parče malog koda koje treba integrisati u svoj blog. Nemoj paničiti jer je taj postupak izuzetno jednostavan.

Uđi u administraciju bloga i sledi putanju **Prezentacija => Uređivanje tema**. Sa desne strane u datotekama pronadi fajl **Footer** i klikni na njega. Kada ti se otvori stranica sa kodom, skroluj skroz do kraja i tačno ispred `< / body >` ubaci parče koda koje si prethodno preuzeo sa željenog servisa. Klikni na **Ažuriraj datoteku** i posao je gotov. Evo i malog screenshota ekrana da ti vizuelno pomogne gde je šta:

The screenshot shows the WordPress admin dashboard for 'Blogowski'. The 'Prezentacija' menu is highlighted in red. Under it, 'Uređivanje tema' is selected. The 'Uređivanje footer.php' editor is open, showing PHP code. A red arrow points to the location where code should be pasted, with the text 'Mesto gde se kod integriše'. The sidebar on the right shows a list of files, with 'Footer' highlighted in red. At the bottom right, the 'Ažuriraj datoteku' button is also highlighted in red.

Jednom kada si ovo obavio, ostaje samo da na odabranom servisu pratiš šta se dešava na blogu. Treba imati u vidu da rezultati nisu trenutni i da ponekada treba sačekati čitava 24 sata do prvih informacija...

9) Prati dešavanja na Blogosferi

U toku blogovanja, pored toga što proizvodim informacije, isto tako sam i veliki potrošač istih.

Dok pripremam neki post, uvek se dobro “raspitam” o tačnosti informacija koje želim navesti, a za koje nisam siguran. To “raspitivanje” se svodi na korištenje web pretraživača. Sa druge strane, ukoliko se na blogosferi već pojavila hrpa članaka o nekom dešavanju, pojavi ili proizvodu, gledam da se ne ponavljam sa istom informacijom. Naravno, samo ukoliko ne mislim da u tom postu neću biti originalniji ili detaljniji od drugih.

Za oba slučaja u toku pisanja svog bloga, nameće se jedna stvar, **prati dešavanja na blogosferi**.

Postoji više načina praćenja blogosfere. Ovde ću pokušati da izdvojim po meni ona bitnija, kao i da ih definišem u tri kategorije:

- Interaktivno
- Aktivno
- Pasivno

Interaktivno

Skoro svakodnevno, obilaziš svoje favorit Blog destinacije koje su ti srodne i čije informacije si navikao da čitaš. Svaka spontana poseta novo napisanog posta na nekom blogu kao i komentarisanje na istom je jedan vid praćenja blogosfere. **Interaktivnog**, iz razloga što namenski odlaziš na tu destinaciju i u većini slučajeva učestvuješ i sam u tekstu ostavljanjem kometara.

Aktivno

Kao aktivno praćenje bi definisao svaku pretragu po netu koju radiš tražeći pojedine argumente ili informacije za tvoj budući tekst. U aktivnom praćenju se često oslanjaš na web pretraživače tipa Google, Yahoo, MSN itd. Ovaj vid praćenja nazivam **Aktivno** iz razloga što aktivno pretražuješ mrežu sa jasnim ciljem.

Pasivno

Ranije smo imali favorit linkove u svom bookmarku. Pojavljivanjem prvo newsletter-a, a kasnije RSS tehnologije “bookmark fazon” je postao totalno prevaziđen. Danas informacije pratiš uglavnom u svom RSS čitaču gde se ažuriraju gotovo svaki minut. Iz razloga, što jednom unesen kanal u svoj RSS čitač, *ne aktivno* pratiš svaku novu informaciju, ovakav način praćenja blogosfere nazivam **Pasivan**.

Alati za praćenje Blogosfere

Danas imaš na raspolaganju hrpu besplatnih alata koja ti pomaže da totalno komforno pratiš šta se dešava na blogosferi. Ovde ću ti preporučiti one koje ja svakodnevno koristim. Naravno na tebi je da odabereš one koji ti najviše odgovaraju. Ukoliko imaš neki koji je ovde izostavljen, a misliš da bi trebao da se nađe na ovom spisku, elegantno ga “klizni” u komentare :)

- Netvibes.com i Google Reader su sjajne platforme pomoću kojih grupišiš RSS kanale blogova koje već poznaješ organizujući ih po kategorijama. Prednost ovih servisa, nad RSS čitačima koji zahtevaju instalaciju na mašini, je taj što pristup informacijama nije ograničen samo tom jednom mašinom.
- DvaNula.com, BlogAriat.com, Blogodak.com i Plenetoid su servisi na kojima možeš naći puno informacija koje cirkulišu po domaćoj blogosferi.
- Digg.com, 9rules.com, Del.icio.us, Ma.gnolia.com, BlinkList.com su social bookmarking mreže na engleskom jeziku gde će ti trebati par života da bi imao uvid u sve informacije.
- Technorati je izuzetna alatka. Osnovna namena mu je pretraživanje mreže u potrazi za blogovima.

A sve to uz neku web Etiku...

Kao i u životu, i na netu postoji neka ne pisana etika koju treba poštovati. Svaki put kada želiš preneti neku informaciju, linkuj uvek izvor informacije sa ključnom reči koja ima smisla u informaciji. Sa tim aktom su svi na dobitku. Na prvom mestu tvoj čitalac kojem pružaš mogućnost za detaljniju informaciju ukoliko to želi, kao i da uporedi više mišljenja. Drugi “dobitnik” je *tvoj izvor* informacije koji si linkovao, tim činom dobija mogućnost da vidi da se priča prenela dalje kao i da mu pomogneš pri referenciranju svog bloga. A ovo isto i ti sam dobijaš zbog opcije *trackback* koja daje povratni link. Naravno, samim poštovanjem te etike ti si takođe na dobitku :)

10) Mojih 7 saveta za pisanje Bloga

Na ovu temu postoje tone i tone materijala i svako od nas ima neki svoj fazon. Pošto sam želeo da ovaj ciklus tekstova zaokružim, ne bi bilo OK da konkretno ne napišem neke stvari kojima se ja služim pišući ovaj blog. Ne verujem da su nešto inovantne i originalne, ali će možda nekome poslužiti.

1) Odaberi interesantne naslove postova

Danas se većina blogova prati preko RSS kanala i prva stvar na koju nailazi tvoj čitalac je naslov posta. Potrudi se da naslov “poziva” na čitanje. Naravno, to ne podrazumeva da naslov treba biti senzacionalistički što je gledajući na duge staze jako loše. U isto vreme naslov ne treba biti ni “mlitav”, a ni potpuno isti kao i na destinama drugih blogova ukoliko taj dan prenosimo istu vest. Pokušaj biti originalni, izvlačeći iz posta kontekst u par najbitnijih reči koji će *dati volju* za čitanjem.

2) Piši sa zadovoljstvom i strašću

Jedan od čarobnih sastojaka, se između ostalog, oslanja na zadovoljstvo pri pisanju kao i strašću teme o kojoj pišemo. Na prvom mestu, blog pišeš za sebe, pa tek posle za druge. Evo primer jednog francuskog bloga sa receptima koji vodi *Pascale Weeks* pod imenom [C'est moi qui l'ai fait](#) (Ja sam ga napravila). Pascale ga je pokrenula u martu 2004 godine sa idejom da pomoću bloga podeli strast prema kuhinjskim receptima i pripremanju hrane. Danas je *C'est moi qui l'ai fait* postala referenca na francuskom webu za svet kulinarstva. U decembru 2006 je imala 240.000 posetioaca sa preko 480.000 otvorenih stranica. U ostalom [ovde](#) možeš i sam videti njen trenutni stats sa posetama :)

3) Piši u redovnim vremenskim razmacima

Jako je bitno da sam definišeš vremenske intervale između dva posta i da se toga pridržavaš što više možeš. Na taj način praviš jednu pravu vezu između tebe i tvog čitaoca. Ako misliš da jedno duže vreme nećeš biti u mogućnosti da postuješ, napiši to u vidu malog obaveštenja. Nije loše i da pozoveš u “pomoć” nekog drugog blogera koji bi te pokrio svojim postovima za par dana odsustva.

4) Piši jasno i ne predugačko

Prve reči u tvom postu igraju veliku ulogu. Kako zbog efekta stavljanja čitaoca odmah u “vatru” tako i zbog prvih par reči koje se pored naslova prenose preko RSS kanala. Isto tako treba obratiti pažnju da je članak sažet, jasan i ne predugačak. Neka pisana pravila o dužini postova ne postoje, ali ne pisana kažu da tekst ne bi trebao da prelazi više od 2000 slova. Isto tako izbegavaj da budeš previše služben i ozbiljan u izražavanju, unesi malo humora uvek između redova.

5) Budi originalan

Pored strasti i zadovoljstva, za dobar blog treba i originalnost. Pogotovo kada cela blogosfera priča o nečemu. Bolje je ne ispratiti poneki značajan događaj, nego u svom postu napisati ono što je već objavljeno na desetinama, stotinama blogova. Ili budi jako brz i prvi prenesi vest ili pokušaj biti originalan i napiši tekst o istoj stvari na totalno neobičan način.

6) Odgovaraj na komentare

Iza svakog ostavljenog komentara na tvom postu stoji osoba koja je potrošila dosta vremena čitajući tekst i reagujući. Pa i kada je komentar kritičan treba poštovati to i uvek odgovoriti. Ako imaš veliki broj komentara, pokušaj odgovoriti makar kampanjski. Tj. u jednom odgovoru odreaguj na sve prethodno ostavljene komentare. Ukoliko ne znaš odgovor na neko pitanje reci to otvoreno i ukoliko je moguće, naknadno odgovori.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

Obrati pažnju na spam poruke na svom blogu. Nemoj dopustiti da ti je blog zatrpan njima, daje jedan ružan utisak zapuštenosti.

7) Prikaži uvek izvor informacije

Dok pišeš nemoj biti “škrt” sa linkovima prema drugim blogovima, pa i ako su “konkurentskog” sadržaja. Jedna od bitnijih stvari u blogovanju je praktikovanje [hyperlinkova](#). Naravno, ukoliko prenosiš nečije mišljenje ili informaciju citatom, sa pravne strane je više nego poželjno da uvek daš originalni izvor jednim linkom preko odabrane ključne reči.

11) Interaktivnost Bloga

Jedan od razloga velike uspešnosti bloga je i sama koncepcija **interaktivnosti**. Mogućnosti javnog izražavanja su se neverovatno povećale demokratizacijom blogova, ali priča ne staje tu. Forma bloga ne podrazumeva samo objavljivanje tekstova, njegova interaktivnost se ogleda i u mogućnosti čitalaca da učestvuje na njemu kroz komentare, trackbackove i pretplatu na RSS kanale ili Newslettere.

Pretplata na RSS i Newsletter

Jedan od najboljih načina da se čitalac fidelizuje, pored kvalitetnog sadržaja, je da mu omogućimo i pretplatu preko **RSS kanala** ili **e-maila**. Većina blog platformi ima u sebi već integrisane RSS kanale i na tebi je samo da ih ponudiš. Nije loše da jednu stranicu na blogu odvojiš za edukaciju gde možeš objasniti šta je to RSS i kako ga koristiti. Inspiraciju možeš da pokupiš kod mene na stranici [Pretplata](#), ali samo inspiraciju! Bez copy/paste molim ;)

Ukoliko misliš da je za tvoj profil čitalaca RSS pretplata po malo [Geek](#) fora, onda uvedi sistem pretplate preko newslettera. Što se WordPressa tiče postoji odličan plugin [Subscribe to Comments 2.0](#) koji se totalno jednostavno instalira.

Interaktivnost Bloga kroz komentare

Obavezno ostavi otvorenu mogućnost komentara na svoč blogu. Blog na kome nema te mogućnosti ne možemo nazvati blogom. Jedna od osobina blogova je i razmena mišljenja, saveta ili kritike. Ukidanjem komentara sankcionišeš svaku mogućnost reagovanja i samim tim blog gubi formu. Da ne bi imao problema sa spamom, obavezno instaliraj neku od anti-spam zaštita. Za WordPress sam već [pominjao](#) dva dobra plugina kao što su Askimet i SpamKarma2.

Interaktivnost Bloga kroz Trackback

Trackbackovi su polu-automatski sistem linkova između blogova. Drugim rečima, trackback pomaže autoru bloga da ga poveže sa tekstom na drugom blogu koji priča o istoj stvari. Ili opet da pokaže čitaocu da je određeni tekst preuzet na drugom blogu kao referenca.

Praktično to izgleda ovako. **Mara** na svom blogu napiše recept za recimo *Supu sa knedlama*, a **Pera** surfujući slučajno naleti na tekst i isproba recept. Oduševljen Marinom supom sa knedlama, želi da podeli to sa drugima i vest o odličnoj supi prenese na svoj blog. Pored svog mišljenja, napiše i gde ostali mogu preuzeti recept linkujući prema Marinom blogu i njenom receptu.

Ukoliko je sitem trackbacka uključen na Marinom sajtu, u delu komentara ili posebno određenom mestu za trackbackove, pojaviće se deo Perinog teksta sa linkom prema njegovom tekstu gde oduševljeno priča o supi. (Kakvo slikovito objašnjenje :)

Kao što i sam vidiš, korist trackbackova je obostrana. Na Marinom blogu, čitaoci pored recepta mogu videti i komentare, ali i iskustva drugih koji pišu cele postove na svojim blogovima o supi. A na Perinom blogu opet pored njegovog oduševljenja, čitaoci mogu jednim klikom posetiti i odakle je "*Supa potekla*" kao i komentare koji su ostavljeni direktno na blogu glavne kuvarice ;)

12) Tips & Tricks

U ovom poslednjem delu BlogSessions-a, napisaću par saveta koji bi trebalo bi da ti posluže prevashodno za optimizaciju bloga. Pomoću njih daješ blogu veće šanse da bude vidljiviji na mreži i samim tim da povećaš broj poseta na njemu. Naravno, uspeh svakog bloga ipak zavisi prvenstveno od samog sadržaja na njemu.

Permalinkovi u adresi

Po defaultu blog platforma (CMS) generiše adrese tvojih postova u nelogične brojeve i slova. Promeni to da bi u adresi imao ključne reči i time povećao šanse da te pretraživači pronađu. U WordPressu to radiš tako što odeš u **Opcije => Permalinkovi**, u polju *Custom structure* napišeš */%postname%* i samo klikneš na dugme **Ažuriraj**.

Pažnja !!

Imaj u vidu da kada to uradiš, svi prethodno napisani postovi će promeniti adrese. Ukoliko drugi blogovi linkuju prema njima, tim činom ćeš napraviti "mrtve linkove". Ja sam se lično na početku ovog bloga odlučio za opciju Datum + Ime posta u adresi i sada, ako bi to promenio napravio bi više štete nego koristi. Znači ovu opciju koristiš samo ako je tvoj blog nov ili ako nemaš puno linkova prema postovima.

Kvalitetni komentari

U toku tvog **Interaktivnog praćenja blogosfere** učestvuj redovno na diskusijama kod drugih blogera ostavljajući komentare. Gledaj da ti komentari ne budu tipa *Odličan post* ili *Super si*. Piši kvalitetne komentare kao i kada bi pisao post na svom blogu. Nikada ne ostavljaj komentare kao što su *I ja imam blog koji se nalazi ...* ili *Posetite moj blog na ...* Time ćeš samo izazvati antipatije i jako lošu reputaciju u blogosferi.

Linkuj, linkuj linkuj...

Kada god imaš priliku, linkuj! Izvor informacije tvoje nove vesti, neki dobar post na drugom blogu, manje poznatu terminologiju, diskusije na forumima... Imaj u vidu da je i svaki upućeni link prema nekom blogu signal istom da postojiš. Pri linkovanju iz teksta gledaj da odabereš ključnu reč koja ima veze sa upućenim linkom. Time povećavaš kvalitet tog bloga pa i simpatije autora istoga koji će sigurno to ceniti.

LinkBaiting

Tehnika *LinkBaiting* se sastoji od toga da pišeš tekstove za koje možeš pretpostaviti da će se oko njih napraviti određeni **Buzz** koji će ti doneti dodatne posete i backlinkove sa drugih blogova ili sajtova. Česta tematika *LinkBaitinga* su razne TOP liste, intervjui, Co-blogging, besplatne alatke, organizacija konkursa, pisanje raznih uputstava *Kako napraviti, uraditi...* I sam ovaj serijal tekstova *BlogSessions* je klasična *LinkBaiting* tehnika.

Social News

Ova tehnika podrazumeva prijavljivanje linkova prema tvojim tekstovima na društvene mreže gde ostali korisnici kasnije glasaju za informaciju ili tekst koji preferiraju. Na našim prostorima postoji projekat DvaNula.com koji pored ove opcije ima još i RSS agregator, Social bookmarks, FotoDigg.. Prednost ovog servisa nad ostalim svetskim servisima ovog tipa je što je DvaNula.com servis za srpski, hrvatski i bosanski jezik. Što se stranih servisa ovog tipa tiče, najpoznati je Digg.com. Nije loše i da u tvoje postove ubaciš već gotove dugmiće kojim ćeš ponuditi čitaocu da ukoliko mu se sviđa tvoj članak glasa ili prijavi na neki od sajtova *Social News*. Na ovom blogu imaš primer tih dugmića koji stoje ispod naslova (Prijavi na hr.Digg, Prijavi na Digg, Prijavi na Del.icio.us). Za WordPress postoji odličan plugin Sociable koji ukoliko ga preuzmeš sa sajta DvaNula.com ima u sebi integrisano dugme i za taj sajt.

Technorati

Technorati je danas postao neizbežna destinacija za blogere. Radi se o specijalizovanom pretraživaču za blogove u kome danas ima indeksirano preko 50 miliona blogova. Na neki način on ti dođe kao Google za blogove :)

Specifičnost Technorati indeksacije je to što pravi raporte po “svežini” postova kao i po autoritetu bloga koji objavljuje post. Interesantna opcija koju često koristim je da u svakom momentu možeš da vidiš koliko drugih blogova linkuje prema tebi, kao i njihov rank tj koliko drugih linkuje prema njima :)

Da bi Technorati indeksovao tvoj blog, ne treba da uradiš ništa posebno. Od momenta objavljivanja na mreži njegovi roboti ćete vrlo brzo “nanjušiti”. Mada nije loše da ubrzaš proces i da “mu pomogneš” time što ćeš mu poslati jedan pingback na adresu

<http://rpc.technorati.com/rpc/ping>

U WordPressu se to radi tako što odeš na **Opcije => Pisanje** i u polju “*Servisi aktuelnosti*” staviš tu adresu i klikneš na ažuriraj. Voila..

BONUS Tekstovi

Prevod WordPressa / Autor Bratislav Veličković -
<http://blog.velickovic.net/>

Nego da pređemo na prevod. Kao što kažeš .mo i .po datoteke sa srpskim latiničnim i ćirilničnim UTF-8 prevodima su najlakši deo lokalizacije zahvaljujući pre svega onome koje ove prevode uradio (iskreno se izvinjavam, želeo bih i poimence da se zahvalim ali ne mogu na brzinu da iskopam ko je/su autor/i ova dva prevoda). Čak i ako vam se ne dopadaju korišćeni termini lako ćete ih izmeniti uz pomoć nekog programa za lokalizaciju (KBabel-a na Linuksu npr.).

Kod šablona (template) stvar stoji malo drugačije ali ne toliko problematično. Svaki od autora brojnih šablona pored šeme boja i rasporeda kolona i grafičkih elemenata imao je i sopstvenu viziju kako i koje osnovne elemente (kalendari, kontakt forme, poslednji članci/komentari, kategorije etc.) bloga “na sebi svojstven način” smesti na stranicu. Lepa vest za one koji se odluče za WP kao bloging platformu je da su kako Wordpress tako i dostupni šabloni, zamišljeni tako da je svaki element koji se nađe na stranici zapravo blok koda koji se može po potrebi uključiti ili isključiti, premestiti i pozicionirati, izmeniti i prilagoditi po sopstvenom nahođenju! Potrebno je samo da “pogodite” u kojoj se datoteci zapravo nalazi deo koda koji hoćete da prilagodite svojim potrebama.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Ovaj zadatak postaje još lakši kada znate da su datoteke u šablonima sa sugestivnim nazivima (kontakt forma - contact.php, MySQL upiti - XX_functions-ili.sl.php). Ostaje samo da direktorijumu i datotekama šablona dodelite odgovarajuće dozvole za pisanje a zatim sam šablon, uz malo više truda, prevedete i prilagodite svojim potrebama iz kontrolnog centra WP-a.

Za one koji žele više i bolje pretpostavljam da su spremni da za to ulože i više truda i bolje prouče strukturu samog WP-a - koliko sam ja primetio svaki element koji se može naći na stranici uključuje se pozivanjem odgovarajuće funkcije tipa wp_ono-pravo(potrebni argumenti). Pravo mesto za početak napredne upotrebe WP-a je svakako zvanični sajt platforme i sekcija sa dokumentacijom.

Treba napomenuti da neki od šablona sadrže i banalne greške pa tako popularni Blix, koji sam ja za sebe prevodio, zato što verovatno koristi staru šemu MySQL baze podataka u poslednje članke "ubraja" i statične stranice umesto da ih prebaci u meni u zaglavlju bloga. Ovakve greške se brzo uoče i uz malo znanja (ali zaista malo!) o upotrebi HTML/PHP/MySQL i slobodan pristup na server prezentacije lako se daju ispraviti.

Arhitektura bloga i kako je učiniti funkcionalnom

/ Autor [Aljoša Japundžić http://marketingservis.com/](http://marketingservis.com/)

Bez obzira na to odakle i zašto je posjetitelj došao, njegovim dolaskom blogger dobija željenu pozornost čitatelja. Ta pozornost može biti **jednokratna**: čitanje određenog posta i eventualno komentiranje; ili može biti **višekratna**: čitanje ciljanog posta, povezanih postova, švrljanje arhivom... Bez obzira na motiv, svima nam je zajednički cilj povećati pozornost posjetitelja i potaknuti ga na konzumaciju što veće količine sadržaja bloga.

Najviše mogućnosti za optimizaciju i potenciranje određenog njezina dijela nudi arhitektura organizirana u **tri kolone**. To je arhitektura koju sam i sam iskoristio na svojem blogu, prvenstveno zbog toga što mi omogućava da na sadržaj koji je prvobitno privukao pažnju posjetitelja nadovežem sadržaj bloga koji na prvi pogled nije vidljiv i vjerojatno bi vremenom ostao zanemaren. Kao što znate, ponuda stvara potražnju, pa je tako i novi layout ovog bloga, u vrijeme kada sam ga uveo, stvorio potražnju za starijim objavama, korištenjem tagova za pretraživanje i drugim. Prije nego li, poučen iskustvom, ponovno presložim naslovnicu, da vidimo što sam naučio.

Povećanje broj učitavanja

Prije svega, primijetio porast broja učitavanja stranica. U prvi tren to je bio zaista skok, prvih mjesec dana novog dizajna s ranijih 3,5 učitavanja po posjetu, promet je narastao na pet učitavanja, da bi se stabilizirao na cca. 4,8 učitavanja po posjetu nakon par mjeseci. Jedno učitavanje više po posjetu znači da sada svaki posjetitelj zahvaljujući novom layoutu **pročita jedan tekst više**. Nije puno ali veseli. Da je ovaj blog kojim slučajem izvor zarade bazirane na oglašavanju, novi bi

mi layout uvećao prihode za dvadesetak posto, a to smatram itekako dobrim rezultatom.

Prije mjesec dana navike posjetitelja počeo sam pratiti i putem CrazyEgg-a, zgodnog alata koji vam omogućava da vidite točno što posjetitelji rade na vašem blogu. Istina, razlika od drugih statističkih alata je samo u načinu vizualizacije rezultata, ali CrazyEgg to čini na zaista zgodan način. Među ostalim, aktivnost posjetitelja vizualizira i na **heatmapi**, a evo kako to izgleda primijenjeno na naslovnicu m.servisa:

Ono što ovaj screenshot ne otkiva, ali ipak ću vam reći, jest činjenica da se aktivnost posjetitelja proteže na sav zanimljiv sadržaj bez obzira na to kako se nisko na stranici nalazio.

Gradacija sadržaja odozgo prema dolje

Većina web stranica zanimljiv sadržaj potencira u gornji dio ekrana, i to je recept koji je zaista primjenjiv na većini web stranica. Kod blogova situacija je nešto drugačija. Posjetitelji blogova naviknuti su na skrolanje budući da sam sadržaj nameće takav način čitanja, pa im se **zanimljiv sadržaj uz post može servirati cijelom visinom stranice**. CrazyEgg heatmap potvrđuje tu teoriju. Bez obzira na to kako se “nisko” na stranici nalazio, sadržaj se desne strane jednako je konzumiran. Doduše, nešto slabije od prvog reda, ali i dalje više nego li sam očekivao.

Komentari kao mamac

Posjetitelji vole čitati postove koji su komentirani. Tu mi je CrazyEgg ponovno pomogao, pa sam u popisu likova na koje su posjetitelji klikali otkrio kako je broj otvaranja linka “Komentiraj (x)” proporcionalan broju postojećih komentara, koji su izraženi u zagradama. **Što više komentara, to više klikanja na dotični link**. Vjerujem da to možete zaključiti i na osnovi vlastitih čitateljskih navika, a tu akciju pokreće znatizelja prije svega.

Neka prava na ovaj tekst su zadržana i nalaze se pod [Creative Commons licencom](#).

Iako moje iskustvo pokazuje da zaista dobri postovi (takav je slučaj na velikom broju blogova), oni koji imaju glavu i rep i unaprijed odgovaraju na moguća pitanja, imaju jako mali broj komentara, komentari posjetitelja očito privlače kursor. Dakle, da bi arhitektura bloga bila funkcionalna, treba istaknuti broj komentara uz tekst, a zgodno je i dodati popis najviše komentiranih i zadnje komentiranih postova u sajdbar.

Što treba, što ne treba

Ako dominirajuću kolonu prepustimo isključivo postovima, što je po meni najbolje riješenje, što bi trebali postaviti u preostale dvije, a što možemo slobodno izostaviti?

Budući da se posjetitelji slabo koriste arhivom, dosta je korisno istaknuti **ranije objavljene postove i nasumce odabrane postove** iz arhiva. Rekaviši to, sasvim je jasno da popis koji pokazuje cijelu povjest bloga u mjesecima postaje suvišan. Zaista, u mojem eksperimentu, od 500 kilkova, tek ih je 3 otišlo na mjesečni arhiv. U skladu s onime što sam ranije rekao, zgodno je istaknuti postove koji su **komentirani u zadnje vrijeme**, kao i postove koji su pridobili **najviše komentara** posjetitelja.

Nemalo me začudilo koliko se na m.servisu koriste **tagovi**, a u zadnje vrijeme koriste se sve više (ista je stvar i s [blogariatom](#)), tako da definitivno treba istaknuti **tag cloud**. Tagovi dobro dođu i za međusobno povezivanje postova, pa ih treba istaknuti uz pojedini post. S obzirom na korištenje tagova i sve druge opcije pretraživanja arhiva, samo pretraživanje bloga (**search**) postaje marginalno, pa slobodno može zauzeti neku slabiju poziciju.

Najčitaniji postovi privlače najviše pažnje, pa ih treba posebni istaknuti, iako se ovdje radi o dvosjeklom maču, pa će isticanje tog popisa na vidljivom mjestu rezultirati time da su na popisu stalno isti postovi.

Izazovi

Pred sebe sada postavljam neke izazove kako bih ovaj blog učinio još funkcionalnijim i produktivnijim. Prije svega, želim iskoristiti header bloga koji sada ne služi ama baš ničemu, a radi se o najboljoj poziciji na stranici. Također, želio bih da oni posjetitelji koji ne koriste feed readere, počnu koristiti opciju newslettera kako bi pratili svjež sadržaj na blogu. Opcija je to koju za sada nitko ne koristi.

U sljedećim izmjenama na blogu uklonit ću neke nepotrebne i manje korištene opcije, a volio bih iznaći način za još bolje povezivanje tematski srodnih postova, a da to ne bude ručno prekopavanje arhiva i c/p metoda.

Za neke od mogućnosti spominjanih u ovom tekstu potrebno je korištenje pluginova za WordPress. Koje sam ja koristio možete pročitati u tekstu **Kako sam što napravio** (<http://marketingservis.com/blog/kako-sa-sto-napravio/>).